

UOT 881

NURLANA HƏSƏNOVA *

AZƏRBAYCAN VƏ İNGİLİR DİLLƏRİNDE TİBB TERMINLƏRİNİN
YARANMA PROSESİ

Müasir dilçilik elminin ən çox diqqət cəlb edən və maraqlı sahələrindən biri terminologiyadır. Terminologiya çox geniş anlayışdır və özündə bütün elmlərin terminoloji sisteminə hifz edir. Tibb terminlərinin tarixi çox qədimdir. Onun meydana gəlməsi əzəq keçmiş ibtidai insanların mövcudluğunun ilkin mərhələsinə təsadüf edir. Bu da təbiidir. Belə ki, ən bəsits formalarda silah və istehsal alətləri düzəldən, ünsiyyət yaranan, odu və s. əladə edən insan, hər cür xəstəliklərə və sədələnmələrə və onların qarşısının alınmasına biganə qala bilməzdi. İngilis və Azərbaycan dillərində tibb terminləri çox uzun tarixi bir inkişaf yolu keçmiş və bu gənnəmüzə gəlib çatmışlar. Hər müxtəlif sistemli dildə tibb terminləri fərqli inkişaf yolu keçənlər də onların mənşəyində ümumi nüanslar mövcuddur. Nəticədə bütün tibb terminlərinin əksəriyyəti latin-yunan mənşəli kimi dildə mövqə tuturlar.

Açar sözlər: termin, tibb, ingilis, Azərbaycan dili, inkişaf, tarix.

Tibb elmi dünyanın ən qədim elm sahələrindəndir. İbtidai cəmiyyətlərdə təbiət özü insanların zədələnmələr, xəstəliklər zamanı bir-birinə qarşılıqlı tibbi yardım göstərməyə şərait yaradırdı. Soyuq, acliq, vəhşi heyvanların hücumu və təbii fəlakətlərlə üz-üzə qalan ibtidai insanlar problemlərinin həlli yollarını ilk növbədə bitkilər aləmində axtarırdılar. Bitkilər ibtidai insanların ilk qida rasionunu təşkil etmişdir. Bitkilərdən qida kimi istifadə edən insanlar zaman keçdikcə onların xüsusiyyətlərini də üzə çıxarmışlar. Zamanla insanlar zəhərli bitkiləri, otları, giləmeyvələri, yeməli və ya müalicə əhəmiyyətli bitki və otları bir-birindən fərqləndirməyə başlamışlardır. “Təbiətə daha dərindən nüfuz edən insanlar şəfaverici çıçəklərin, təravətlə otların sirlərinin aşkar çıxarmaqla yanaşı, saysız-hesabsız şəfaverici suların da yararlığını özü üçün müəyyənləşdirmişdir. İnsanlar əsas qida mənbəyi kimi ovladıqları vəhşi heyvanların etindən istifadə edirdilər. Bununla əlaqədar onlarda indiki dillə desək heyvan anatomiyası barəsində müəyyən təsəvvürlər yarandı. İnsanla təbiət arasındaki əlaqə və asılılıq öz növbəsində xalq təbabətinin meydana gəlməsinə şərait yaratmış, o da elmi təbabətin özülü, bünövrəsi olmuşdur”(1,10).

Tibbin və səhiyyənin tarixi, demək olar ki, insan cəmiyyətinin tarixi qədər qədimdir. Eramızdan 3500 – 1500 il əvvəl hindlilərin müqəddəs «Veda» kitablarında təbiət elmləri və tibb haqqında biliklər sistemi vardır. Hindlilərin təliminə görə insan kainatın bir hissəsidir. İnsan orqanizmində olub, orqanizmdə dünyani təşkil edən əsas elementlərin hamısı vardır. “Veda” kitablarında 150-dək xəstəlik, 760 dərman bitkisi, müalicə məqsədilə işlədilə bilən mineral maddələr, 120 cərrahi alət barədə məlumat verilir, iltihabın əlamətləri təsvir edilir. Hind həkimləri qanburaxma, amputasiya, laparotomiya, daşçıxarma, yırtıq, plastik, həmçinin mamalıq sahəsində bəzi əməliyyatlar edirdilər.

“Çinlilər bir sıra düzgün anatomik və fizioloji təsəvvürlərə malik idilər. Bilirdilər ki, ürəyin sıxılması qanın hərəkətini təmin edir; nəbzin müxtəlif formalarını bilir və diaqnostikada nəzərə alırlılar. Çin təbabətində gigiyenik qaydalara, bədənin möhkəmləndirilməsinə xüsusi fikir verilir, bitki, heyvan, mineral mənşəli çoxlu dərmanlar hazırlanırdı”(2). 3500 il tarixi olan bir Tibet əlyazmasında da ürək vurgusu, orqanın damarları haqqında məlumat verilir. Qədim Tibet

həkimləri 400 xəstəliyin 1600-dən artıq variantını bilirdilər.

Qədim Misir həkimləri isə eramızdan 2000 il əvvəl xəstəliklərin 260-dək növünü ayırdılar. Qədim Misir papirusunda insanın anatomiyası (beyin, ürək, damarlar, böyrəklər, bağırsaqlar, əzələlər və s.), cərrahlıq, daxili, yoluxucu, parazitar, burun, qulaq, boğaz, göz, dəri, diş xəstəlikləri, yaniqlar, qanaxmalar və s. haqqında bilgilərə rast gəlinir. Bu papiruslarda əzaçılığa dair məlumatlar, o cümlədən 900 dərman, bir çox kosmetik maddə adı yer almışdır.

İllkin tibbi anlayışların və tibb terminlərinin yaranmasında latın dilinin əlahiddə rolunu olmuşdur. Klassikdən sonrakı-imperiya dövründəki latın dili (eramızın I və II əsrlərində) elmi ədəbiyyatın çox cəhətliliyi ilə seçilir.

Tibbi terminolojiya latın və yunan dilləri geniş və zəngin bir tarixə malikdir. Romalılar Yunanistanı fəth etdikdə, hər iki mədəniyyətin elmi və dili birləşdi və nəticədə xəstəliyin müalicəsi və tutulması üçün yeni tibbi konsepsiyanın meydana gəldi. Tibbi sənədlər, tibbi əsərlər və kitablar tərtib edərək əl yazısından istifadə edilirdi. Müasir ingilis dilindəki tibbi terminlərin böyük bir qismi yunan-latın mənşəlidir. Məsələn, Azərbaycan və ingilis tibbi terminolojiyasında aktiv şəkildə işlənən “diabet” leksik vahidi yunan dilindəki *sifon* sözündən götürülmüşdür. Bu termin eramızın 2. əsrində yunan həkimi Aret Kapadokya tərəfindən yaranıb. Diabet xəstələrində suya böyük ehtiyac oldu\una görə və xəstələr “suyu sifon kimi içdiyinə görə” bu termindən istifadə edilirdi. Yunan və latin dilləri yalnız ingilis və Azərbaycan dillərinə yox, ərəb, Çin, holland, fransız, alman, hindu, italyan, yapon, fars, portuqal və ispan dillərinə də təsir göstərmişdir. Tibbi terminlər və kökləri yunan və latin etimologiyasına uyğundur. Məsələn, “*eşitmə*” sözü Latınca “auris” (qulağa işaret) sözündən, “auto” sözü isə yunanca “auto-o” (öz) sözündəndir.

Təbii ki, tibb elmindən söhbət düşəndə ilk ağla gələn ad yunan həkimi Hippokratın adı olur. Bu gün istifadə etdiyimiz tibbi terminolojiyanın böyük bir hissəsi “tibbin atası” sayılan Hippokrat və Roma İmperatorluğunun ən əfsanəvi həkimlərindən biri olan Claudius Galen-ə aid edilir. Tibb elminin atası sayılan dahi yunan həkimi Hippokrat (e.ə. 460 – 377) uzun müddət səyahət edib, Misir, Liviya, Kiçik Asiya və s. xalqların təbabəti ilə yaxından tanış olmuş və nəticədə “Hippokrat külliyyati” ni yazımışdır. Bu külliyyat 70-dək əsərdən ibarətdir. “Hippokrat külliyyati”nda 250 bitki mənşəli, 50 heyvan mənşəli tibb terminin adı verilmişdir. Hippokratın təqdim etdiyi tibb terminlər bu gün də təbabətdə işlənir. Hətta Hippokratın adı ilə ifadə olunmuş tibb terminlər də bu gün müasir tibb terminolojiyasında işlənməkdədir. Məsələn, “Hippokrat sifəti”, “Hippokrat barmaqları”, “Hip- pokrat çalxalanması”, “Hippokrat papağı”, “Hippokrat skamyası” və s. tibb terminləri bu gün də dildə işlənməkdədir.

Azərbaycanda da tibb elminin çox qədim tarixi mövcud olmuşdur. “Hələ 700 il bundan əvvəl Azərbaycan alimi Yusif İbn İsmayıł Xoyi (İbn Kəbir) səmərəli qida nəzəriyyəsini təklif edib. Bu tövsiyələrin bir çoxu müasir Amerika Sağlamlıq Fondunun və başqa pəhriz və tibbi təşkilatların rəyləri ilə uyğun gəlir. “Mahmud İbn İlyas (XIII əsr) psixoterapiya, hipnozla müalicə prinsipləri, musiqi ilə, rəng və ətirlə saqlantma barədə yazırıdı. Həsən İbn Rza Şirvani (XVII əsr) tərəfindən 800-dən artıq çoxtərkibli dərman nüsxələri tərtib olunmuşdu. Hacı Süleyman Qacar İrəvani (XVIII əsr) 600-dən artıq dərman bitkisi növlərini təsvir etmişdi”(3).

Ərəb istilasından sonra (VII-VIII əsrlər) Azərbaycanda İslam tibbi, yaxud yunan-ərəb təbabəti deyilən yeni tibb konsepsiyası yayılmağa başladı. Bu konsepsiya, əsasən, Hippokratın və Galenin nəzəriyyələrinə əsaslanırdı. Əbu Əli ibn Sina (980-1037) bütün Şərqi ölkələrində, o cümlədən Azərbaycanda, tibb sahəsində ən tanınmış alim sayılırkı. “Tibb qanunları” (Əl-qanun fi ət-tibb) əsərinin ən qədim nüsxələrindən biri (1143-cü ildə köçürülmüşdür) Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Əlyazmalar İnstitutunda saxlanılır(3).

Azərbaycan dilində tibbi terminolojiyanın formalaşmasında xalq təbabətində işlənmiş leksik vahidlərin böyük rolü olmuşdur. “Xalq təbabətində elə terminlərə də rast gəlirik ki, onlar

bilavasitə ərəb və fars dillərindən alınmış, bəzi hallarda semantik dəyişikliklərə uğramışdır. Qeyd etdik ki, Azərbaycan təbabəti çoxəsrlik təcrübəsi olan, qədim ənənəyə malik tibb sisteminə aiddir. Ənənəvi Azərbaycan təbabətinin formalaşmasına və inkişafına qonşu ölkələrin, ilk növbədə Şərqi ölkələrinin tibb sisteminin təsiri çox böyük olmuşdur”(4,61).

XI əsrə aid M.Kaşgarinin “Divanü luğat-it-türk” əsərində təbabətlə bağlı 150-ə yaxın tibbi leksik vahidə rast gəlinir. Həmin dövrə aid Yusif Balasaqunlunun “Qutadğu bilig”, Əhməd Yuqnəkinin “Ətabətül-həqaiq”, Xoca Əhməd Yuqnəkinin “Divani-Hikmət” əsərlərində də çoxsaylı tibbi terminlər mövcuddur. “XIV əsrə aid tibb kitabı olan “Xülasə”də isə təkcə xəstəliklərlə bağlı 160 termin işlədilmişdir ki, bu terminlər arasında *yavuz enlü* (*cüzam*), *tavuk karağusu* (*göz korluğu*), *tumağı* (*qrip*), *öksürük* kimi türk mənşəli sözlərlə yanaşı, *zulqu'lma* ‘ad (bir mədə xəstəliyi), *yereqän* (*sarılıq xəstəliyi*), *vəba*, *tülbə*, *təşənnüt*, *şıqäq*, *lahmi/istisqä* /*zıqqi*, *laqra* kimi ərəb mənşəli’, *rənc*, *sersäm*, *bəlxiyə*, *ateş paresi*, *cağ kimifars mənşəli*’, *siqurus*, *məniya*, *liserğuş* kimi yunan mənşəli alıñmalara da rast gəlmək mümkündür”(5).

XIV əsrde qələmə alınan “Ədviyəyi-müfrədə” əsərində xəstəliyinin paralel şəkildə “cüzam” və “yavuz enlü” adlanması təfəkkür kateqoriyasının dildə fərqli təzahürüdür. *Cüzam* (e’M sözü ərəb mənşəlidir və cəzm (j*4>) “qoparma, bədənin bir hissəsinə qoparma” sözünün məsdəridir. Onun qarşılığı olan “yavuz enlü” sözü isə iki hissədən ibarətdir. Yavuz sözü qədim türk abidələrində “yafuz, yaviz, yavuz, yabız” şəklində işlənmiş və iki məna daşımışdır: 1. Zalim, pis, 2. Zəif. G.Klauson yavuz sözünün kökünü yav olduğunu və pis mənasını daşıdığını qeyd edir (6,881-882).

Xalq təbabətinin meydana gəlməsi öz növbəsində xalq dilində yeni-yeni söz, ifadə və terminlərin meydanan gəlməsinə zəmin yaratmışdır. Zaman keçidkə bu terminlər formalaşmış, dəqiqiləşmiş və sonralar tibb terminologiyasını formalaşdırılmışdır.

“Məhəmməd Yusif Şirvanı 1712-ci ildə müəllifi bəlli olmayan “Tibbnamə” əsərinin üzünü köçürmüsh, ona müqəddimə, şərh və izahatlar yazılmışdır. Bundan əlavə, XVIII əsrə tibbə aid digər elmi əsərlər də yazılmışdır”(7,7). “Tibbnamə”nin dilinin leksikası əsas etibarı ilə dərman bitkisi, müxtəlif xəstəliklərin və təbii müalicə vasitələrinin adlarından ibarətdir. Bunların sayı 500-dən çoxdur. Demək olar ki, bu əsərin söz varlığı nəbatat elmi ilə birbaşa bağlıdır. Əsərdə baş, beyin və gicgah ağrılarının müalicəsi ilə bağlı *mərsin*, *şərab*, *ağrı*, *gül*, *suyu*, *hərarət*, *dərya suyu*, *buxar*, *yasəmən*, *bəlgəm*, *sövda*, *yel*, *baş ağrısı*, *quruq suyu*, *sirkə*, *burun*, *tütün*, *qan* çoxluğu, çörəkotu, *bal*, *gəlinçik* *çıçayı* və s.; çiban xəstəliyinin müalicəsi ilə bağlı: *mərsin* *yağı*, *böyürtkən* *yarpağı*, *buxar*, *gül*, *bənövşə*, *nilufər*, *arpa unu*, *cüzam*, *badam* *yağı* və s.; burunun qanaması zamanı onun müalicəsi ilə bağlı: *kəbutər* *qanı*, *sitkə*, *üzüm* *çubuğu*, *qoz*, *bargir* *kökü*, *gəlincək* *çıçayı*, *buğda*, *əncir* *qabığı*, *ayğır* *tərsin*, *cəmhər*; diş ağrılarının müalicəsi ilə əlaqədar: *xardal*, *bəyaz* *bal*, *çinar* *yarpağı*, *sirkə*, *çuvalduz*, *findıq* *ağacı*, *pambıq*, *bir* *diş* *sarımsaq*, *qara* çörəkotu, *bal* *mumu*, *böyürtkən* *kökü* və s. termin və ifadələr işlənmişdir. Bunlardan əlavə “Tibbnamə”də *epilesiya*, *ruhi* xəstəliklərə, *yaddaş* *zəifliyi* ilə, *burun* *ağriları* ilə bağlı təbabət leksikasına da rast gəlirik.

Azərbaycanın tibb tarixi qədim zamanlardan başlasa da, XIX-cu əsrin əvvələrində Zağafqaziya xalqlarının Rusiya ilə yaxınlaşması tibb elminin inkişafına, o cümlədən tibbi terminologiyanın da elmi şəkildə formalaşmasına təkan verdi.

Elmi tibb terminologiyasının formalaşması tarixi XIX əsrin II yarısında başlayır. Tibb elminin inkişafının ilk sələfləri olan Həsən bəy Zərdabi, Nəcəf bəy Vəzirov, Mustafa bəy Vəkilovun tibbi terminologiyanın ilkin rüseymlərinin yaranmasında böyük rolü olub.

1930-cu ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən tibb fakültəsi universitetdən ayrıilib Səhiyyə Nazirliyinin tabeliyinə verildi və həmin ildən N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb institutu yaradıldı. Bütün bu amillər Azərbaycan dilində elmi

terminologiyanın yaranmasını şərtləndirdi.

Müasir Azərbaycan dilçiliyində tibb terminlərinin leksik semantik və struktur xüsusiyyətləri nəinki ingilis dili ilə müqayisəli şəkildə, ayrıca şəkildə də hərtərəfli tədqiqiata cəlb olunmamışdır. A. Cəfərova Azərbaycan dilindəki xalq təbabəti leksikasını semantik qruplarını, yaranma üsullarını və mənbələrini, unifikasiyasını və müasit tibb terminologiyasındaki yerini araşdırılmışdır(1).

Müəllif Azərbaycan dilindəki xalq təbabəti terminlərini bu şəkildə semantik qruplara ayırmışdır: 1. Xəstəliklərin konkret adlarını və əlamətlərini birdən terminlər; 2. Xəstəliklərin müalicəsi üsullarını və vasitələrini bildirən terminlər; 3. Bədən üzvlərinin adlarını bildirən terminlər; 4. Xəstəliklərin müalicəsi ilə məşğul olan şəxsləri bildirən terminlər.

Azərbaycan dilçiliyində tibb terminləri son zamanlar müxtəlif aspektən tədqiq olunmaqdadır. Xüsusilə son zamanlar elektron tibbə dair araşdırmalar böyük vüsət almışdır(8,115). “Səhiyyədə elektron xidmətin inkişaf mərhələlərinə uyğun olan “teletibb”, “elektron tibb”, “elektron səhiyyə” kimi terminlər elektron texnologiyaların spektrinin genişlənməsi ardıcılılığını əks etdirir” Azərbaycan dilində elektron səhiyyə, elektron tiblə bağlı terminlər sistemi tam formalaşmayıb, bu sahədə terminlərin toplanması və sistemləşdirilməsi və lügət şəklində təqdim edilməsi zəruridir. Eyni zamanda, elektron tiblə bağlı terminlər və onların beynəlxalq terminlərlə qarşılığının razılaşdırılması və qəbul edilməsi üçün milli standartlar işlənilməlidir.

İngilis dilində tibb terminlərinin inkişaf prosesini dövrlər üzrə təxmini şəkildə belə təsnif etmək mümkündür:

I dövr - IX-XVI əsrləri əhatə edir. Buraya sadə və düzəltmə terminləri aid etmək olar. Buraya klassik sadə tibb terminləri aid edilir; II dövr - XVII-XVIII əsrləri əhatə edir. Bu dövrənə sonu “oma” suffiks ilə bitən düzəltmə terminlər yaranmağa başladı. Həmçinin bu dönmə hibrid terminologiyanın yaradılmasının başlanğıcı da sayıla bilər; III dövr - XIX-XX əsrləri əhatə edir. Buraya əsasən mürəkkəb və birləşmə tipli tibb terminlərini aid edirlər(9,62).

İngilis və Azərbaycan dilli tibbi terminologiya üç əsas hissədən ibarətdir: söz kökü, prefiks və şəkilçi. Sözün kökü adətən sözün ortasında yer alır və əsas mənəni ifadə edir. Anatomik terminlərdə prefiks sözün kökündən əvvəl görünür və sözün mənasını təyin edir, bədənin yeri və sahəsi barədə əlavə məlumat verir. İngilis dilində tibbi terminlərdə yunan və latin sifətlərindən və ya birləşmələrdən də istifadə edir. Yunan və latin dilləri haqqında ilkin anlayışa malik olmaq ingilis dilindəki tibbi terminləri anlamağın açarıdır.

Elm və texnologiyanın inkişafi yeni diaqnostik cihazların yaranmasına səbəb oldu. Məsələn, *kompüter tomoqrafiyası, sonoqrafiya, mamoqrafiya, laparoskop, endoskop, kolonoskop, magnit resonance image (MRI) və s. diaqnostik aparat adları və QİÇS, BSE (Bovine spongi form ensefalopatiyası və ya sözdə dəli inək xəstəliyi), quş qripi (virus H5N1), donuz qripi və s.* kimi yeni xəstəlik adları meydana çıxdı.

Bu gün müasir ingils terminologiyasında istifadə olunan anatomik və klinik terminlərin çox böyük bir qismi latin mənşəlidir. Məsələn, *I.D.* – Latınca “bis in die”, yəni “gündə iki dəfə; *cardiologist* – kardioloq; *traumatologist* – travmatoloq; *orthopedist* – ortoped; *gastroenterologist* – qastroenteroloq; *dermatologist* – dermatoloq; *gynecologist* – ginekoloq; *urologist* – uroloq; *ophthalmologist* – oftalmoloq; *therapist* – terapevt; *nurse* – həmşirə, tibb bacısı; *pediatrician* – pediatr; *physician* – həkim; *doctor / md* – tibb həkim; *family doctor* – aile həkim və s.

Ümumiyyətlə istər ingilis, istərsə Azərbaycan dilinin tibbi terminologiyasında iki istiqamət nəzəri cəlb edir: anatomik terminologiya və klinik terminologiya. Anatomik terminologiyadakı tibb terminləri üçün ümumi beynəlmiləl terminologiyanın yaradılması mümkün olsa da, beynəlmiləl kliniki tibbi terminologiyanın yaranması cəhdləri indiyədək uğursuz olmuşdur(10).

Dil baxımından klinik terminolojiyanın tədqiqi daha əhatəlidir. Dəyişkənliyi və rəngliliyi ilə diqqəti cəlb edir. Məsələn, *erythrocyte – red blood cell (RBC); leukocyte – white blood cell (WBC); thrombocyte – blood platelet; monocyte – mononuclear cell; haematopoiesis – blood cell production; coagulation – blood clotting; haemolysis – blood destruction; haemostasis – arrest of bleeding.*

ƏDƏBİYYAT

- 1.Cəfərova A. S. Azərbaycan xalq təbabəti terminləri(leksik-semantik və grammatik xüsusiyyətləri) Fil. ü. fəl. dok. diss. Avtoreferatı, Bakı-1994. 30 s.
- 2.<https://tibb-dunyasi.com/tibb-elminin-inkisaf-tarixind%C9%99n/>
- 3.Ələkbərli F. Avropada tibb elminin inkişafında Şərq alimlərinin böyük rolü var. Tibb qəzeti, 31-03-2017
- 4.Cəfərova A. S. Tədris prosesində sahə terminlərindən istifadə edilməsi yolları. Bakı: 2005, 146 səh.
- 5.Kaşgarlı M. Divanü luğat-it-tiirk. Çeviri: S.T.Yurteser, S.Erdi. İstanbul, 2005
- 6.Clauson G. Etymological dictionary Turkish, Oxford, 1972
- 7.Manafova M. N. Məhəmməd Yusif Şirvaninin “Tibbnamə” əsərinin dili və üslubu. Fil. ü. fəl. dok. diss. Avtoreferatı. Bakı, 2018.
- 8.Qurbanova Ə. Elektron tibbə dair terminolojiyanın formallaşması problemləri “Elektron tibbin multidissiplinar problemləri” I respublika elmi-praktiki konfransı, Bakı, 24 may 2016-cı il s.114-116
- 9.Гущина Л.Н. Из истории английских медицинских терминов, обозначающих опухоли учебный процесс. Журнал ГрГМУ, 2006, № 3
10. World Health Organization. International statistical classification of diseases and related health problems. Retrieved from www.who.int/classifications/apps/icd/icd10online

**Bakı Slavyan Universiteti dissertant
E-mail:hasanova-n@mail.ru*

Həsənova Nurlana

THE PROCESS OF FORMATION OF MEDICAL TERMS IN AZERBAIJANI AND ENGLISH LANGUAGES

One of the most interesting areas of modern linguistic science is terminology. Terminology is a very broad concept and the preservation of the terminological system of all sciences. The history of medical terms is very old. Its formation coincides with the distant past - the initial stage of the existence of primitive man. It is natural. Thus, a person who makes weapons and tools in the simplest forms, communicates, and acquires fire and etc could not remain indifferent to all kinds of diseases and ailments and their prevention. Medical terms in English and Azerbaijani have a long history of development and have survived to the present day. Although medical terms have developed differently in different systematic languages, there are common nuances in their origin. As a result, most of all medical terms are of Latin-Greek origin. In the case of the bull, the bulls.

Key words: *terminology, medicine, English, Azerbaijani language, development, history.*

Хасанова Нурлана**ПРОЦЕСС ФОРМИРОВАНИЯ МЕДИЦИНСКИХ ТЕРМИНОВ НА АЗЕР-БАЙДЖАНСКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ**

Одно из самых интересных и интересных направлений современной лингвистики - терминология. Терминология - очень широкое понятие, сохраняющее терминологическую систему всех наук. История медицинских терминов очень древняя. Его формирование совпадает с началом существования первобытного человека в далеком прошлом. Это естественно. Таким образом, человек, который изготавливает оружие и средства производства в простейших формах, общается и овладевает огнем и т.д, не может оставаться равнодушным ко всем видам болезней и недугов и их профилактике. Медицинские термины на английском и азербайджанском языках имеют долгую историю развития и сохранились до наших дней. Хотя медицинские термины в разных языках развивались по-разному, в их происхождении есть общие нюансы. В результате большинство медицинских терминов имеют латинско-греческое происхождение. В случае с быком - с быками.

Ключевые слова: *терминология, медицина, английский, азербайджанский язык, развитие, история.*

(AMEA-nın müxbir üzvü Əbülfəz Quliyev tərəfindən təqdim edilmişdir)

**Daxilolma tarixi: İlkin variant 12.06.2021
Son variant 15.08.2021**